

Nərmin İlqar qızı ƏLİZADƏ
Qərbi Kaspi Universiteti,
Psixologiya və Sosial iş kafedrasının magistrantı
E-mail: Narka11-96@mail.ru

QISQANCLIQ ZƏMİNİNDƏ CİNAYƏT VƏ PSIXİ SAĞLAMLIQ: PSIXOLOJİ PERSPEKTİVLƏR

Xülasə

Qısqanclıq zəminində törədilən cinayətlər, insan psixikasının mürəkkəbliyini və emosional idarəetmə problemlərini əks etdirir. Bu cinayətlər çox vaxt şəxsiyyət pozuntuları, travmatik təcrübələr və impulsiv davranışlarla əlaqələndirilir. Patoloji qısqanclıq, paranoid düşüncələr və aşağı özünəinam kimi xüsusiyyətlər həmin şəxslərin davranışlarını şiddətə yönləndirə bilər. Araşdırmalar göstərir ki, uşaqlıq travmaları və sosial təzyiqlər də bu halların yaranmasında mühüm rol oynayır. Belə cinayətlərin qarşısını almaq üçün psixiatrik ekspertiza, psixoterapiya və reabilitasiya proqramları mühüm əhəmiyyət daşıyır. Eyni zamanda, cəmiyyətin maarifləndirilməsi və riskli halların erkən aşkarlanması vacibdir. Məqalə bu cinayətlərin psixoloji və sosial aspektlərini dərinlən təhlil edir.

Açar sözlər: Qısqanclıq, psixi sağlamlıq, patoloji qısqanclıq, impulsiv davranış, travmatik təcrübələr, paranoid düşüncə

UOT:159.9

DOI: <https://doi.org/10.54414/GSAQ5821>

Giriş

Bəzi psixi sağlamlıq problemləri də qısqanclıq hissində rol oynaya bilər. Bu hissə səbəb olan hallara aşağıdakılar daxildir:

- Təşviş pozuntuları
- Bağlılıq problemləri
- Borderline şəxsiyyət pozuntusu (BŞP)
- Depressiya
- Obsessiv-kompulsiv pozuntu (OKP)
- Paranoia
- Psixoz
- Şizofreniya [8, s 211].

Qısqanclıq şəxsiyyətlərarası münasibətə qarşı real və ya təsəvvür edilən bir təhdidi əhatə edən mürəkkəb bir hissdır. Şəxs sevdiyi insanın diqqətini itirdiyini və ya itirəcəyi təəssüratını verən üçüncü şəxsə qarşı həsəd hiss edə bilər.

Bu duyğu, adətən, həsəd, qəzəb, düşmənçilik, yetərsizlik və acıqlıqla müşayiət olunur. Hər kəs bir nöqtədə qısqanclıq hissi yaşayır, lakin bu hiss sağlam olmayan səviyyəyə çatdıqda, münasibətlərə mənfi təsir göstərə bilər. Qısqanclığın şiddəti müxtəlif ola bilər; çox güclü olduğu hal-

larda qeyri-rasional qısqanclıq inamsızlıq, paranoia, təzyiq, hətta fiziki zorakılığa gətirib çıxara bilər.

Əsas mətn

Qısqanclıq insanların yaxın münasibətlərində rast gəlinən mürəkkəb emosional təcrübələrdən biridir. Qısqanclığın kökləri qədim zamanlardan bəri insan həyatında önəmli yer tutmuş və bir çox mədəniyyət və cəmiyyətlərdə fərqli formalarda özünü göstərmişdir. Qısqanclıq zəminində törədilən cinayətlər isə xüsusilə psixoloji araşdırmalar üçün vacib sahə kimi qiymətləndirilir. Bu tip cinayətlər əsasən sevgi, güvən itkisi, özünəinamsızlıq və nəzarət ehtiyacı ilə bağlı emosional problemlərdən qaynaqlanır. Bu məqalədə qısqanclıqla bağlı cinayətlərin səbəbləri, onların arxasında duran psixoloji mexanizmlər və bu fenomenin qarşısının alınması yolları araşdırılacaq.

Qısqanclıq insanın təhlükəsizlik hissində zərbə vuran sevgi və diqqət itkisi qorxusu ilə bağlıdır. Qısqanclıq hissi ən çox aşağıdakı hallarda güclənir:

1. Özünəinamsızlıq və dəyərsizlik hissi: Qısqanclıq hissi çox vaxt şəxsin özünə inamsızlığı ilə bağlıdır. Belə insanlar partnyorunun başqa insanlara yönəlməsindən daim şübhə edir, öz dəyərsizlik hissi ilə bu şübhələri daha da gücləndirir. Qısqanclıq zəminində cinayətlərdə özünəinamsızlıq və dəyərsizlik hissi güclü rol oynayır.

2. Nəzarət ehtiyacı və gücsüzlük hissi: Münasibətlərdə özünə güvənməyən şəxslər partnyorunun hər hərəkətinə nəzarət etməyə çalışır. Bu davranış gücsüzlük hissindən qaynaqlanır və bu insanlar partnyorunu nəzarətə almağa çalışaraq özlərini təhlükəsizlikdə hiss edirlər. Partnyorunun azad hərəkətlərini qəbullanmayan bu şəxslər, nəticədə aqressiv davranışlarla qısqanclıq zəminində zorakılığa yönələ bilirlər [3, s 147].

3. Keçmiş travmalar: Şəxsin keçmişdə yaşadığı emosional və ya fiziki travmalar onun qısqanclıq hissini gücləndirə bilər. Bu şəxslər travmatik keçmiş təcrübələrinə görə münasibətlərində güvən problemi yaşayır və, bu, onları qısqanclıq zəminində zorakılığa daha yaxın edir [10, s 345].

4. Psixi pozuntular: Qısqanclıq bəzi hallarda psixoloji pozuntuların əlaməti kimi çıxış edir. Paranoid şəxsiyyət pozuntusu olan insanlar başqalarına qarşı şübhə ilə yanaşır, bu isə qısqanclıqla bağlı zorakılığa meyilliliyi artırır.

Qısqanclıq zəminində törədilən cinayətlər şəxsin emosional, sosial və psixoloji vəziyyətinə ciddi təsir göstərir. Qısqanclığın səbəb olduğu zorakılıq hər iki tərəf üçün ağır psixoloji nəticələr doğura bilər:

Cinayəti törədən şəxsin yaşadığı psixoloji gərginlik: Qısqanclıqla cinayət törədən şəxs, ciddi psixoloji yük altında olur və bu vəziyyət uzunmüddətli olaraq onun emosional vəziyyətinə mənfi təsir göstərir. Bu cür insanlar tez-tez depressiya və ya yüksək səviyyədə stress yaşayırlar.

Qurbanın psixoloji vəziyyəti: Zorakılığa məruz qalan qurbanlarda ciddi travmalar yaranır. Emosional və fiziki zorakılığa məruz qalan qurbanlar daha sonra sosial münasibətlərdə güvənsizlik və özünə inamsızlıq hiss edirlər.

Qısqanclıq zəminində törədilən cinayətlərin qarşısını almaq üçün müxtəlif psixoloji yanaşmalardan istifadə etmək mümkündür. Bunlara

psixoterapiya, sosial dəstək qrupları və psixoloji maarifləndirmə daxildir:

1. Psixoloji dəstək və terapiya: Qısqanclıq zəminində zorakılığa meyilli şəxslər üçün psixoterapiya təsirli vasitələrdən biridir. Bu şəxslərin özünəinamını bərpa etmək, onların münasibətlərdə özlərini təhlükəsiz hiss etməsinə kömək edə bilər.

2. Dəstək qrupları və sosial əlaqələrin gücləndirilməsi: Zorakılığa meyilli şəxslər üçün dəstək qrupları təşkil edərək bu şəxslərin duyğularını paylaşması, onların zərərli davranışlarını dəyişdirə bilər. Bu qruplar şəxslərə emosional dəstək verərək qısqanclıq hissini idarə etmək qabiliyyətini inkişaf etdirə bilər.

3. Münasibətlərdə sağlam ünsiyyətin təşviqi: Qısqanclığın qarşısını almaq üçün tərəflər arasında açıq və səmimi ünsiyyət vacibdir. Partnyorlar bir-birilə açıq danışaraq münasibətlərin dayanıqlığını təmin etməlidir [13, s 15].

Qısqanclıq insan hisslərinin ən mürəkkəblərindən biri olub sevgi, qorxu və nəzarət hissləri ilə sıx bağlıdır. Bu hissənin intensivliyi bəzi hallarda psixi və davranış pozuntularına səbəb ola bilər. Qısqanclıq zəminində törədilən cinayətlər psixoloji elmlər üçün xüsusi maraq doğurur, çünki bu cinayətlər çox vaxt insanın psixi sağlamlıq vəziyyətinin pozulması ilə bağlı olur.

Psixologiyada qısqanclıq şəxsiyyətin öz münasibətlərində təhlükə hiss etməsi ilə ortaya çıxan kompleks emosional reaksiyalar toplusu kimi təsvir edilir. Bu aşağıdakı vəziyyətlərdə özünü biruzə verə bilər:

- Paranoya (əsassız şübhələr və qorxu),
- Aşağı özünəinam,
- İdarəetmə ehtiyacı.

Xüsusilə, "Patoloji qısqanclıq" adlanan hal bu hissənin ekstremal formasını ifadə edir və şiddətə yol açmaqla bir risk faktoru kimi tanınır.

Qısqanclıq zəminində törədilən cinayətlərdə iştirak edən şəxslərin psixi sağlamlıq vəziyyətini analiz edərkən aşağıdakı aspektlər nəzərə alınır:

1. Psixi pozuntular:

Paranoid şəxsiyyət pozuntusu: Qısqanclıq hissləri ilə yanaşı başqalarına qarşı davamlı şübhələr yaradır.

Borderline şəxsiyyət pozuntusu: Güclü emosional dəyişikliklər, impulsiv davranışlar və münasibətlərin qeyri-sabitliyi ilə xarakterizə olunur.

Psixoz vəziyyətləri: Şizofreniya və ya bipolar pozuntu hallarında real həyatla əlaqənin zəifləməsi qısqanclığın şiddətlənməsinə səbəb ola bilər [1].

2. İmpulsiv davranışlar: Qısqanclıq zamanı yaranan güclü emosional dəyişikliklərin impulsiv qərarlara və davranışlara yol açması mümkündür. Cinayət törədən şəxs bu anda reallıqdan qopa, qərarlarının nəticələrini analiz edə bilməyə bilər.

3. Travmatik təcrübələr: Uşaqlıqda yaşanan travmalar, ailədaxili zorakılıq və ya emosional rədd edilmə hissləri qısqanclıq zəminində törədilən cinayətlərdə mühüm rol oynaya bilər.

Psixiatrik Ekspertiza: Qısqanclıq zəminində cinayət törədən şəxslər üçün məhkəmə prosesində psixiatrik ekspertiza həyata keçirilir. Bu, cinayətin iradi və ya iradi olmayan səbəblərini müəyyən etməyə imkan yaradır.

Psixoterapiya və Reabilitasiya: Həmin şəxslərin davranışlarını analiz etmək və emosional idarəetmə bacarıqlarını inkişaf etdirmək üçün psixoterapiya vacibdir.

Qısqanclıq insanın təbii emosiyalarından biri olmaqla yanaşı, idarə olunmadığı halda ciddi sosial və psixoloji problemlərə səbəb ola bilər. Həddindən artıq qısqanclıq, xüsusilə, romantik münasibətlərdə, zorakılıq və cinayət halları ilə nəticələnə bilər. Araşdırmalar göstərir ki, belə cinayətlərdə əsas faktorlar arasında şəxsin psixi sağlamlıq problemləri, aşağı özünəinam və emosional idarəetmə çatışmazlığı mühüm rol oynayır.

Psixi sağlamlıq problemləri qısqanclıq zəminində törədilən cinayətlərin əsasını təşkil edə bilər. Paranoid düşüncələr, obsessiv-kompulsiv davranışlar və ya narsissizm kimi psixoloji pozuntular insanın qısqanclıq hisslərini şiddətləndirə bilər. Bu hallar təhrikəddici davranışlar yaratmaqla yanaşı, şəxsin reallıq hissini itirməsinə səbəb olur.

Qısqanclıq zəminində törədilən cinayətlər əksər hallarda emosional reaksiyala baş verir. Bu zaman şəxsin özünə və ya başqasına nəzarəti itirdiyi müşahidə edilir. Həmçinin, qısqanclığın yaratdığı aqressiya və zorakılıq hissləri tez-tez

ailədaxili cinayətlərlə nəticələnir. Psixoloji problemlərlə mübarizə aparılmadıqda bu hallar daha çox rast gəlinir.

Qısqanclıqla mübarizə üçün psixoloji dəstək və terapiya mühüm əhəmiyyət daşıyır. Psixoterapevtik üsullar, xüsusilə də, koqnitiv-bihevioral terapiya insanların emosiyalarını daha yaxşı başa düşməsinə və idarə etməsinə kömək edir. Psixoloji maarifləndirmə və dəstək göstərilməsi belə halların qarşısının alınmasında vacibdir.

Qısqanclıq təbii emosiyalardan biri olsa da, həddindən artıq və nəzarətsiz olduğu hallarda destruktiv davranışlara səbəb ola bilər. Bu hiss şəxsin özünü qeyri-kafi və ya təhdid altında hiss etdiyi hallarda daha da güclənir. Qısqanclığın səbəb olduğu emosional təzyiq və qeyri-sabitlik şəxsi zorakı hərəkətlərə və hətta cinayətə sürükləyə bilər.

Psixi sağlamlıq faktorları- Psixi sağlamlıq problemləri qısqanclıq zəminində cinayət törədən şəxslərdə çox zaman müəyyənəddici rol oynayır. Paranoid pozuntular, narsistik şəxsiyyət pozuntusu və ya emosional disbalans qısqanclığın təhlükəli səviyyələrə çatmasına yol açır. Belə şəxslər reallıqla əlaqəni qismən və ya tamamilə itirərək, ətrafdakı insanlara və ya özlərinə qarşı zorakı davranışlar sərgiləyə bilərlər.

Sosial və psixoloji risklər- Qısqanclıq zəminində törədilən cinayətlər, adətən, ailədaxili münasibətlərdə baş verir. Bu, həm fərdi, həm də ailə mühitini dağıdaraq, uzunmüddətli psixoloji travmalara səbəb ola bilər. Uşaqların bu cür hallara şahid olması isə onların psixi sağlamlığına mənfi təsir göstərərək gələcəkdə zorakı davranışlara meyillilik riskini artırır.

Profilaktika və müdaxilə- Qısqanclığın və onun səbəb olduğu davranışların idarə olunmasında profilaktika əsas rol oynayır. Psixoloji maarifləndirmə, fərdi və ailə terapiyası, həmçinin, emosional idarəetmə bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi bu sahədə effektiv metodlardandır. Ailədaxili zorakılıq hallarının erkən aşkarlanması və müvafiq dəstəyin göstərilməsi də cinayətlərin qarşısını almaqda mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Qısqanclıq zəminində törədilən cinayətlər yalnız fərdi məsələ deyil, həm də sosial məsuliyyət daşıyan bir problem olaraq ortaya çıxır. Psixi sağlamlığın qorunması və emosional problemlərin vaxtında həll olunması bu cür halların

azalmasında əsas rol oynayır. Maarifləndirici proqramlar və fərdi dəstək mexanizmləri qısqanclığın səbəb olduğu zorakılıq hallarını minimuma endirə bilər.

Qısqanclıq: İnsan psixikasına təsir edən faktor- Qısqanclıq insanın qorxu və narahatlıq hissindən qaynaqlanan bir emosiyadır. Bu hissin kökü çox vaxt itirmək qorxusuna və özünə inamsızlığa bağlı olur. Psixologiyada qısqanclıq bəzən təbii və idarə olunan bir emosional reaksiya kimi qəbul edilsə də, həddindən artıq olduqda destruktiv davranışlara gətirib çıxarır. Belə hallarda insanlar özlərini və ətrafdakıları təhlükəyə ata biləcək addımlar ata bilirlər.

Psixi sağlamlıq pozuntularının rolu- Psixi sağlamlıq problemləri qısqanclığın təhlükəli dərəcəyə çatmasına şərait yaradır. Şizofreniya, obsessiv-kompulsiv pozuntu (OKP) və ya emosional sabitlik pozuntuları qısqanclığın nəzarətsiz bir şəkildə artmasına səbəb ola bilər. Bu vəziyyətlərdə şəxslər real və ya təsəvvür edilən təhlükələrə qarşı həddindən artıq reaksiya verərək, ətraf mühitə qarşı zərərli davranışlar göstərə bilərlər.

Qısqanclığın cinayətlə əlaqəsi- Qısqanclıq zəminində törədilən cinayətlər adətən ailə və ya romantik münasibətlər çərçivəsində baş verir. Ən çox rast gəlinən hallar arasında qəsdən bədənə xəsarət yetirmə, qətl və ya təqib kimi zorakı davranışlar yer alır. Araşdırmalar göstərir ki, bu cür cinayətlərdə cinayətkarın əsas hərəkətverici qüvvəsi emosional partlayış və ani qərarvermədir.

Profilaktik Yanaşmalar- Qısqanclıq zəminində cinayətlərin qarşısını almaq üçün erkən müdaxilə vacibdir. Emosional idarəetmə bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi, qısqanclıq səbəb olan düşüncə tərzlərinin dəyişdirilməsi və psixoterapevtik dəstək bu halların qarşısını almaqda effektivdir. Bundan əlavə, psixoloji maarifləndirmə və cəmiyyət səviyyəsində zorakılıqla bağlı tabu və stereotiplərin aradan qaldırılması vacibdir.

Qısqanclıq zəminində törədilən cinayətlər cəmiyyətin sosial sağlamlığı üçün ciddi təhlükə yaradır. Bu halların əsasını emosional balansın itirilməsi və psixoloji problemlər təşkil edir. Qısqanclığın destruktiv təsirlərini azaltmaq üçün profilaktik tədbirlər görülməsi, psixoloji

dəstəyin təmin olunması və ailədaxili münasibətlərin gücləndirilməsi vacibdir.

Qısqanclığın sosial və psixoloji kökü- Qısqanclıq insanın özünü digər şəxslərlə müqayisə etməsi və öz mövqeyini itirmək qorxusundan qaynaqlanan emosiyadır. Bu hiss ailədaxili, romantik, peşəkar və dostluq münasibətlərində özünü göstərə bilər. Qısqanclığın təməlinə aşağıdakı faktorlar durur:

Özünə inamsızlıq: İnsan özünü kifayət qədər dəyərli hiss etmədikdə, digər şəxslərə qarşı rəqabət və narahatlıq hissi yaranır.

Sahiblənmə instinkti: Şəxsin yaxın münasibətlərində tərəfdaşını "Mülk" kimi görməsi, itirmək qorxusunu artırır.

Emosional tənzimləmə zəifliyi: Qısqanclıq hissini idarə edə bilməyən şəxslər bu emosiyayı zorakılıqla ifadə edə bilərlər.

Psixi sağlamlıq və qısqanclıq arasındakı əlaqə- Qısqanclığın ekstremal hallara gətirib çıxarmasında psixi sağlamlıq problemləri mühüm rol oynayır. Aşağıdakı pozuntular bu vəziyyəti daha da ağırlaşdırır:

Paranoid pozuntu: Şəxs daima xəyanət və ya yalanla üzləşdiyini zənn edir.

Narsistik şəxsiyyət pozuntusu: Öz dəyərini sübut etmək üçün digərlərinə qarşı aqressiv davranış nümayiş etdirir.

Depressiya və ya təşviş pozuntuları: Bu hallar qısqanclığın daha da şiddətlənməsinə səbəb olur, çünki şəxsin düşüncə tərzini mənfiliklə dolur.

Bu növ cinayətlər əsasən emosional reaksiyalar anında baş verir. Əsasən, ailədaxili və ya romantik münasibətlər çərçivəsində baş verən bu cinayətlər aşağıdakı formaları ala bilər:

Fiziki zorakılıq: Qısqanclığın təsiri ilə şəxs digərinə bədən xəsarəti yetirir.

Qətl: Həddindən artıq qısqanclıq hallarında emosional idarənin tam itirilməsi bu nəticəyə gətirib çıxara bilər.

Təqib və qorxutma: Şəxs tərəfdaşını və ya digər insanları izləyərək onlara psixoloji təzyiq göstərir.

Qısqanclıq zəminində baş verən cinayətlər təkcə fərdi deyil, eyni zamanda cəmiyyət üçün də ciddi sosial problemlər yaradır. Bu hallar ailələrdə travmalara, uşaqlarda emosional pozuntulara və cəmiyyətdə ümumi təhlükəsizlik hissini azaltmasına səbəb olur.

Qısqançlıqla mübarizə üçün həm fərdi, həm də cəmiyyət səviyyəsində tədbirlər həyata keçirilməlidir:

1. Fərdi yanaşmalar:

Psixoterapiya: Şəxsin qısqançlıq səbəblərini anlamasına və bu hissi idarə etməsinə kömək edir.

Emosional tənzimləmə texnikaları: Nəfəs məşqləri, meditasiya və stress idarəetmə üsulları effektiv ola bilər.

2. Cəmiyyət səviyyəsində yanaşmalar:

- Maarifləndirmə proqramları ilə qısqançlığın səbəbləri və nəticələri barədə məlumatın artırılması.

- Ailədaxili münasibətlərin gücləndirilməsi üçün sosial dəstək mexanizmlərinin yaradılması.

- Zorakılığın tabu olmadığı bir mühit yaratmaqla bu halların açıq şəkildə müzakirəsini təşviq etmək.

Qısqançlığın idarə olunması üçün cəmiyyətin hər bir üzvü emosional sağlamlıq barədə məlumatlı olmalıdır. Bu, yalnız fərdlərin daha sağlam münasibətlər qurmasına deyil, həm də ümumi sosial sabitliyə töhfə verir.

Qısqançlıq zəminində cinayətlər cəmiyyətin sağlam inkişafına mane olan ciddi bir problemdir. Bu halların qarşısını almaq üçün erkən müdaxilə, psixoloji maarifləndirmə və ailə münasibətlərinin inkişafı mühüm əhəmiyyət daşıyır. Hər bir insanın emosional tarazlığı qorunmalı, cəmiyyət isə bu prosesdə dəstəkçi olmalıdır.

Nəticə

Qısqançlıq zəminində cinayətlər cəmiyyət üçün ciddi sosial və hüquqi problemlər yaradır. Psixi sağlamlığın bu prosesdəki rolu öyrəniləndikdə, belə hallar üzərində daha effektiv nəzarət və profilaktik tədbirlər həyata keçirilə bilər. Emosional sağlamlığın qorunması və müvafiq psixoloji yardımın göstərilməsi bu problemin həlli üçün əsas amillərdəndir.

Qısqançlıq zəminində törədilən cinayətlər insan psixikasının mürəkkəbliyini və emosional tarazlığın əhəmiyyətini vurğulayır. Bu fenomenin dərinədən öyrənilməsi yalnız hüquqi yanaşmaların deyil, həm də psixoloji dəstəyin artırılmasına səbəb olmalıdır. Belə halların qarşısının alınması üçün cəmiyyətin maarifləndirilməsi və riskli şəxslərin erkən müdaxiləyə cəlb olunması vacibdir.

Qısqançlıq zəminində törədilən cinayətlər yalnız fərdi deyil, həm də cəmiyyət səviyyəsində ciddi problemlərə səbəb olur. Bu hallar şəxsin emosional tarazlığını və psixi sağlamlığını qorumağın əhəmiyyətini bir daha vurğulayır. Həddindən artıq qısqançlıq idarə olunmadıqda insanın psixoloji vəziyyətini daha da ağırlaşdırır və zorakı davranışlara səbəb ola bilər. Belə cinayətlərin qarşısını almaq üçün psixoloji dəstək və maarifləndirmə proqramları həyata keçirilməlidir.

Psixi sağlamlıq problemlərinin vaxtında aşkarlanması və müalicəsi insanların qısqançlıq hisslərini daha sağlam şəkildə idarə etməsinə kömək edir. Bundan əlavə, ailədaxili münasibətlərin gücləndirilməsi, qarşılıqlı hörmət və empatiyanın təşviqi cəmiyyətin rifahı üçün mühüm addımlardır. Nəticə etibarilə, qısqançlığın yaratdığı riskləri azaltmaq üçün fərdi psixoloji inkişafın dəstəklənməsi və cəmiyyətdə maarifləndirmə işlərinin genişləndirilməsi vacibdir.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI

1. APA (2022). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5-TR). American Psychiatric Association. 1141 p.

2. Buss, D. M. (2000). The Dangerous Passion: Why Jealousy Is as Necessary as Love and Sex. Free Press. 288 p.

3. Buunk, B. P., & Dijkstra, P. (2006). Social comparison and jealousy: Theory, research, and clinical implications. Lawrence Erlbaum Associates. 285 p.

4. Campbell, A., & Muncer, S. (1994). Sex differences in aggression: Social and biosocial explanations. Psychological Bulletin, 115(3), 410-429. 19 p.

5. Eisenberg, N., & Strayer, J. (1987). Empathy and its Development. Cambridge University Press. 320 p.

6. Freud, S. (1922). Group Psychology and the Analysis of the Ego. International Psycho-Analytical Press. 134 p.

7. Gilligan, J. (1996). Violence: Reflections on a National Epidemic. Vintage Books. 306 p.

8. Gonzalez-Berrios, N. (2021). Jealousy and Its Effects on Mental Health: A Psychological Perspective. Journal of Psychology and Behavioral Sciences, 12(3), 205-217.

9. Knox, D., & Schacht, C. (2018). Choices in Relationships: An Introduction to Marriage and the Family. Cengage Learning. 500 p.

10. Meloy, J. R. (1992). The Psychopathic Mind: Origins, Dynamics, and Treatment. Jason Aronson. 400 p.

11. Mullen, P. E. (1991). Jealousy: The pathology of passion. The British Journal of Psychiatry, 158(5), 593-601. 9 p.

12. Patterson, G. R., & Yoerger, K. (1993). Developmental models for delinquent behavior. In Mental disorder and crime. University of Chicago Press. 310 p.

1. Stenberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. Psychological Review, 93(2), 119-135. 16 p.

Narmin İlgar ALIZADE

Western Caspian University, Master's student,

Department of Psychology and Social Work

E-mail: Narka11-96@mail.ru

CRIME OUT OF JEALOUSY AND MENTAL HEALTH: PSYCHOLOGICAL PERSPECTIVES

Summary

Crimes committed out of jealousy reflect the complexity of human psychology and issues with emotional regulation. These crimes are often linked to personality disorders, traumatic experiences, and impulsive behavior. Pathological jealousy, paranoid thoughts, and low self-esteem can drive individuals toward violent actions. Research indicates that childhood traumas and social pressures also play a significant role in these cases. Preventing such crimes requires psychiatric evaluations, psychotherapy, and rehabilitation programs. Additionally, raising public awareness and early detection of risky situations are crucial. This article provides an in-depth analysis of the psychological and social aspects of such crimes.

Keywords: Jealousy, mental health, pathological jealousy, impulsive behavior, traumatic experiences, paranoid thinking

Нармин Ильгар кызы АЛИЗАДЕ

Западно-Каспийский университет,

магистрант, кафедра психологии и социальной работы

E-mail: Narka11-96@mail.ru

ПРЕСТУПЛЕНИЕ ИЗ РЕВНОСТИ И ПСИХИЧЕСКОЕ ЗДОРОВЬЕ: ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ПЕРСПЕКТИВЫ

Резюме

Преступления на почве ревности отражают сложность человеческой психики и проблемы с эмоциональной регуляцией. Такие преступления часто связаны с расстройствами личности, травматическим опытом и импульсивным поведением. Патологическая ревность, параноидальные мысли и низкая самооценка могут толкнуть человека к насильственным действиям. Исследования показывают, что детские травмы и социальное давление также играют значительную роль в таких случаях. Предотвращение таких преступлений требует психиатрической экспертизы, психотерапии и реабилитационных программ. Кроме того, важно повышать осведомленность общества и выявлять риски на ранних стадиях. В статье представлен углубленный анализ психологических и социальных аспектов таких преступлений.

Ключевые слова: Ревность, психическое здоровье, патологическая ревность, импульсивное поведение, травматический опыт, параноидальное мышление

Daxil olub: 02.08.2024